

Factsheet Rijksinspecties

ten behoeve van de vaste Kamercommissie Binnenlandse Zaken

Over toezicht

Nederland kent tien rijksinspecties. Zij houden toezicht op een brede waaier van domeinen en onderwerpen: op onderwijs en zorg, maar ook op gaswinning, vuurwerk, IT- en communicatienetwerken, voedselveiligheid, slachterijen en uitzendbureaus. En nog veel meer. Daarmee zijn ze relevant voor vrijwel elk beleidsterrein en bijhorende Tweede Kamercommissie. De rijksinspecties zijn onderdeel van de departementen en vallen onder de ministeriële verantwoordelijkheid. Tegelijkertijd zijn ze onafhankelijk in de uitvoering van hun toezicht.

Met de uitvoering van hun toezicht leveren ze een bijdrage aan de naleving van wet- en regelgeving, aan de kwaliteit van producten en diensten en het functioneren van overheidsorganisaties zelf. Ook geven rijksinspecties signalen aan departement en Tweede Kamer over de uitwerking van beleid in de maatschappelijke praktijk en over de stand van zaken in een sector of op een beleidsterrein. Zij doen dat in de vorm van onderzoeks- en inspectierapporten, jaarrapportages en thematische publicaties als “De staat van (een sector)”. Rijksinspecties proberen op die manier bij te dragen aan vertrouwen door als tegenkracht binnen de overheid de vinger op de zere plek te leggen. En overigens ook door te benoemen wat goed gaat.

Rijkstoezichtbeleid: coördinerend bewindspersoon BZK

De verantwoordelijkheid voor het algemene beleid voor de rijkstoezicht ligt bij de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Periodiek bespreekt de vaste Kamercommissie voor Binnenlandse Zaken de organisatie van de rijksdienst met het kabinet. Daarbij komen ook het functioneren en de kaders voor het inspectietoezicht aan de orde. De algemene uitgangspunten voor het rijkstoezichtbeleid zijn door het kabinet vastgelegd in de [Kaderstellende visie op toezicht uit 2005](#). In 2015 is het uitgangspunt van onafhankelijkheid nader uitgewerkt in de [Regeling vaststelling Aanwijzingen inzake de rijksinspecties](#).

Actuele beleidsontwikkelingen: onafhankelijk en onpartijdig toezicht

In de afgelopen kabinetsperiode is het toezicht en in het bijzonder de positionering van rijksinspecties prominenter op de politieke agenda terecht gekomen. Begin 2020 heeft de Tweede Kamer namelijk een aantal keer gedebatteerd met het kabinet over de onafhankelijkheid van de rijksinspecties, naar aanleiding van vermeende beïnvloeding door departementen van inspectierapporten. Vanuit de Tweede Kamer werd benadrukt dat het van belang is dat de bevindingen, conclusies en aanbevelingen van de rijksinspecties in onafhankelijkheid tot stand komen en ongefilterd het parlement bereiken.

Het debat hierover met de Tweede Kamer was voor de staatssecretaris van BZK reden om de Aanwijzingen inzake de rijksinspecties nog in 2020 te evalueren. Tevens heeft hij de Inspecteurs-Generaal - verenigd in de Inspectieraad – gevraagd om hun visie op de vraag wat nodig is om publiek vertrouwen in onafhankelijk toezicht te bevorderen ([31 490 nr. 276](#)).

De Inspectieraad heeft in 2020 schriftelijk aan dit verzoek voldaan. De rijksinspecties pleiten in hun brieven voor een aparte Wet op de rijksinspecties om het publieke en politieke vertrouwen in onafhankelijk en onpartijdig inspectietoezicht te vergroten (bijlagen bij [31 490 nr. 282](#) en [31 490 nr. 297](#)).

De staatssecretaris van BZK heeft de Tweede Kamer op 3 februari 2021 laten weten de visie van de Inspectieraad en de Evaluatie van de Aanwijzingen ([31 490 nr. 292](#)) te willen betrekken bij een nog lopende brede evaluatie naar de kaders voor organisaties op afstand (voorzien eind 2021). En voor die tijd geen besluiten te willen nemen over het rijksinspectietoezicht ([31 490 nr. 297](#)). De vaste Kamercommissie voor Binnenlandse Zaken heeft daarop de staatssecretaris verzocht om voor de zomer van 2021 te komen met een voortgangsrapportage over de aanbevelingen in de visie van de Inspectieraad ([2021D07184](#)). De Tweede Kamer nam op 29 april 2021

tevens een motie aan waarin de regering onder meer wordt verzocht een wetsvoorstel voor een kaderwet toezicht in te dienen die de onafhankelijkheid van toezichthouders borgt ([28 362 nr. 47](#)).

Uiteraard spreken de Tweede Kamercommissies en het kabinet ook met enige regelmaat over de resultaten van het inspectietoezicht op de verschillende inhoudelijke beleidsterreinen, zoals dierenwelzijn, gezondheidszorg, luchtvaart of gaswinning. De recente oprichting – onder andere ingegeven door de Kinderopvang-toeslagenaffaire – van een Inspectie Belastingen, Toeslagen en Douane is daarbij ook voor het algemene toezichtbeleid relevant. De Tweede Kamer heeft bij die oprichting aangedrongen op extra waarborgen voor een onafhankelijke positionering van deze nieuwe rijksinspectie en voor een directere informatie-uitwisseling met de Tweede Kamer ([31 066 nr.787](#)).

Facts & figures juni 2021

10 Rijksinspecties

Agentschap Telecom; Inspectie voor Gezondheidszorg en Jeugd; Inspectie Leefomgeving en Transport; Inspectie van het Onderwijs; Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed; Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid; Inspectie Veiligheid Defensie; Inspectie Justitie en Veiligheid; Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit; Staatstoezicht op de Mijnen.

Totaal aantal medewerkers: ca. 7.400

Totale budgettaire omvang (x1000): ca € 1.005.900

Communicatie met de Tweede Kamer

De gezamenlijke rijksinspecties verenigd in de Inspectieraad richten zich tot nu toe in hun externe beleidscommunicatie tot de verantwoordelijke coördinerende bewindspersoon van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De individuele rijksinspecties lichten de resultaten van hun inspectietoezicht desgevraagd toe aan de betreffende vakcommissies en nemen deel aan rondetafelgesprekken.

Hoe kunnen Kamerleden in contact komen?

Over de gezamenlijke vraagstukken rondom het rijksinspectietoezicht kunt u contact opnemen met de voorzitter van de Inspectieraad, dhr. J van den Bos (inspecteur-generaal Inspectie Leefomgeving en Transport) of met de algemeen secretaris [mevr. Y. Verzijden](#) (Hoofd Bureau Inspectieraad).

Het opstellen van de factsheet rijksinspecties is een initiatief van de Inspectieraad, waarin alle rijksinspecties zich hebben verenigd. In de Inspectieraad werken zij actief samen op overkoepelende thema's als innovatie, professionalisering en kennisontwikkeling.